

ΣΠΗΛΑΙΟΝ "ΕΡΜΑΚΙΑΣ,, ΚΟΖΑΝΗΣ

Άρ. Σπηλ. Μητρ. 2226

Υπό Ιωάννου Ιωάννου

Ιστορικόν : Τὸ σπήλαιον εἶναι γνωστὸ στοὺς κατοικοὺς τοῦ χωριοῦ Ἐρμακιά ἀπὸ πολλὰ χρόνια. Μόνον τὸ 1963 ὅμως μὲ ἔγγραφόν τῆς ἡ κοινότητος γνωρίζει τὴν ὑπαρξὴ τοῦ σπηλαίου στὴν ΕΣΕ. Ἡ ἔρευνα τοῦ σπηλαίου, ἡ χαρτογράφηση, ἡ μελέτη καὶ ἡ φωτογράφηση αὐτοῦ πραγματοποιοῦνται τὸν Ἰούλιο τοῦ 196 ἐντολῇ τῆς ΕΣΕ καὶ χορηγία ΕΟΤ ἀπὸ ομάδα μελῶν τῆς ΕΣΕ μὲ ἀρχηγὸν τὸν κ. Ι. Ἰωάννου καὶ συνεργάτες τὴν καν Ν. Ἰωάννου καὶ τὸν κ. Δημ. Μιχαλιτσιάνου. Στὸ σπήλαιο τὴν ομάδα ὠδήγησαν οἱ κάτοικοι τῆς Ἐρμακιάς κ.κ. Κ. Ἀντωνόπουλος καὶ Χρ. Μάντσος.

Θέσις σπηλαίου : Τὸ χωριὸν Ἐρμακιά ἀνήκει στὴν ἐπαρχία Ἐορδαίας τοῦ νομοῦ Κοζάνης. Τὸ χωριὸν Ἐρμακιά ἀπέχει ἀπὸ τὴν Κοζάνη 30 χλμ. καὶ εἶναι κοντὰ στὴν Ἰστολαϊτῖδα. Τὸ σπήλαιο θρῖσκεται σὲ ἀπόστασι ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας μὲ πορεία ἀπὸ τὸ χωριὸν καὶ στὴν τοποθεσία Μίσκα.

Τὸ σπήλαιον : Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου τῆς Ἐρμακιάς εἶναι ἀνοιγμα μὲ κατεύθυνση ἀπὸ ἀνατολὰς πρὸς δυσμὰς, μὲ πλάτος 1,60 μ. καὶ ὕψος 0,80 μ. Στὸ δάπεδον τῆς εἰσόδου ὑπάρχει ὄγκολίθος. Ὁ πρῶτος θάλαμος ἔχει μῆκος 13,40 μ. μὲ μεγαλύτερον πλάτος 5,50 μ. Ὅλο τὸ ἀριστερὸν τμήμα αὐτοῦ τοῦ θαλάμου εἶναι κολῶνες πού πίσω τους εἶναι ὁ κεντρικὸς θάλαμος τοῦ σπηλαίου. Τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τῆς ὀροφῆς εἶναι 2,50 μ. Στὴν ἀρχὴ τοῦ πρώτου θαλάμου ὑπάρχουν στὴν ὀροφὴ δύο μικροὶ φαγγίτες μὲ διαστάσεις 0,40Χ0,40 μ.

Συνέχεια τοῦ πρώτου θαλάμου εἶναι ἔσοχη μὲ μῆκος 5,50 μ. πολὺ σολισμένη μὲ λιθώματα. Τὸ δάπεδον τῆς ἔσοχῆς ἔλο ὄγκολίθους. Τὸ δεξιὸν τμήμα τοῦ τοιχώματος εἶναι καλυμμένον μὲ τοὺς ὄγκολίθους καὶ φαίνεται ὅτι ἔχει σεβαστὸ ὕψος καὶ ἔσως συνεχίζει θάλαμος ἢ θάλαμοι. Τὸ συμπέρασμα αὐτὸ ἐξάγεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ σταλαχτιτικὸς διάκοσμος εἶναι καλυμμένος ἀπὸ τοὺς ὄγκολίθους. Ἡ πιθανὴ συνέχεια τοῦ σπηλαίου μὲ θάλαμον ἢ θαλάμους πρὸς τὰ δεξιὰ εἶναι στοιχεῖον πολὺ σημαντικὸν γιὰ τὴν τουριστικὴν διευθέτησιν καὶ τουριστικὴν ἀξίαν τοῦ σπηλαίου πού ἀπὸ τοπικοῦ τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος θὰ ἔχη τὴν δυνατότητα νὰ χαρακτηρισθῇ γενικοῦ. Τὸ ἀριστερὸν τμήμα τῆς ἔσοχῆς μὲ τοίχωμα μικροῦ πάχους ἐφάπτεται τοῦ δεξιοῦ τμήματος τοῦ κεντρικοῦ θαλάμου (διακρίνεται καλύτερα στὴν κάτοψη τοῦ σπηλαίου).

Ἀπὸ τὴν εἴσοδον σὲ ἀπόστασι 5 μ. ἀνάμεσα ἀπὸ 2 κολῶνες καὶ μὲ ἀπότομη κατάβασιν 1 μ. εἰσερχόμεθα σὲ διάδρομον μὲ μῆκος 2,90 μ., πλάτος 1,50 μ. καὶ ὕψος ὀροφῆς 2 μ. Συνεχίζει θάλαμος μὲ ὅλο τὸ ἀριστερὸν τοῦ τμήματος καλυμμένον ἀπὸ ὄγκολίθους πού πάνω τους ὑπάρχουν πολλὰς κολῶνες καὶ σταλαχμίτες. Ὁ θάλαμος φαίνεται ὅτι ἔχει σεβαστὸ ὕψος (συμπέρασμα ἀπὸ παρατηρήσεις τοῦ καλυμ-

μένου από τους όγκολίθους σταλακτιτικού του διακόσμου). Από την αρχή του διαδρόμου σε απόσταση 7 μ. είναι ή μικρή ύδατοσυλλογή που οι κάτοικοι της Έρμακιάς θεωρούν «άγίασμα». Το τμήμα αυτό του σπηλαίου είναι πολύ διακοσμημένο από κολώνες και σταλαγμίτες και κοράλλια, όλο το δεξιό τοίχωμα είναι το άριστερό τμήμα του πρώτου θαλάμου. Ο θάλαμος στενεύει και συνεχίζει άλλα 3 μ. και ενώ το δεξιό τμήμα είναι παράλληλο σχεδόν με την μετροταινία, το άριστερό στενεύει κυκλικά. Το σημείο αυτό είναι και ή είσοδος του κεντρικού θαλάμου.

Ο κεντρικός θάλαμος χωρίζεται σε τρία τμήματα από δυο σειρές κολωνών που τον διαπερνούν σε όλο το μήκος του. Η διάταξις αυτή του λιθωματικού διακόσμου είναι πολύ μεγάλο πλεονέκτημα για την τουριστική διαδρομή του σπηλαίου. Η πρώτη σειρά των κολωνών είναι θαυματική γιατί οι κολώνες έχουν αξιόλογο ύψος έως 6,50 μ. Με αυτό τον τρόπο θα μελετήσουμε τον θάλαμο σαν 3 διαφορετικά τμήματα, το δεξιό τμήμα, το μεσαίο και το άριστερό τμήμα.

Η έμμοδα έρεύνης στην είσοδο του σπηλαίου Έρμακιάς.

Φωτ. Ίωάννου Ίωάννου

Το δεξιό τμήμα έχει μήκος 19.70 μ. Στην αρχή ανεβαίνουμε σε όγκολίθο που είναι σαν έξώστης και άμέσως έχουμε καταφορικό δάπεδο έως το μέσον του τμήματος αυτού. Στο τέλος άριστερά υπάρχει χαρακτηριστικός σπασμένος σταλακτιτής κολώνα. Στο τέλος άριστερά μικρή όπή με την όποιαν συνδεόμαστε με το μεσαίο τμήμα του θαλάμου.

Από την δεξιά πλευρά της εισόδου του κεντρικού θαλάμου σε απόσταση 9 μ. ανάμεσα από 2 κολώνες είναι το μεσαίο τμήμα. Το μήκος του είναι 15 μ. Όλο το δεξιό τμήμα είναι οι μεγάλες κολώνες. Προς τα άριστερά στην αρχή σύνθετη κολώνα που σχηματίζει έξώστη έως το τέλος του μεσαίου τμήματος. Η δεξιά πλευρά κολώνες και πολλοί σταλαγμίτες ύψους 1,80 μ. Στο τέλος άριστερά μικρός κα-

τηφορικός θάλαμος με διαστάσεις 3X2,50 μ. Ὁ θάλαμος αὐτός εἶναι καὶ τὸ βαθύτερο σημεῖο τοῦ σπηλαιίου ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τῆς εἰσόδου καὶ στὰ τοιχώματά του ὑπάρχουν χαρακτηριστικὲς στάθμες ὑδάτων, ἀπόδειξις σχηματισμοῦ λίμνης. Ὁ διάκοσμος τοῦ θαλάμου αὐτοῦ μετὶ τῆς στάθμης εἶναι πολὺ ἀξιόλογος.

Τὸ ἀριστερὸ τμήμα τοῦ κεντρικοῦ θαλάμου εἶναι διαστάσεων : μῆκος 14,50 μ. καὶ μεγαλύτερο πλάτος 2,60 μ. Ὅλο τὸ ἀριστερὸ τοῦ τοίχου βράχος με κάθετη ἐπιφάνεια καὶ σταλακτιτικὰ παραπετάσματα. Τὸ δάπεδόν του εἶναι ἀπότομο καὶ κατηφορικὸ πρὸς τὸ ἀριστερὸ τοίχωμα. Τὸ δεξιὸ τοίχωμα τοῦ τμήματος αὐτοῦ εἶναι ἢ πίσω πλευρὰ τῆς σύνθετης καλώνας καὶ τοῦ ἐξώστη.

Βιολογία : Στὸ δάπεδο τοῦ σπηλαιίου καὶ πάνω στὸν σταλακτιτικὸν διάκοσμον ὑπάρχει στρώμα ἀπὸ κοπριά νυχτερίδων, τὸ γουανό, ἀλλὰ παρατηρήσαμε ἐλάχιστες στὸ πρῶτο κυρίως τμήμα τοῦ σπηλαιίου. Ἐρευνα καὶ μελέτη γιὰ τὴν πανίδα τοῦ σπηλαιίου δὲν πραγματοποιήθηκε. Ἡ θερμοκρασία τοῦ σπηλαιίου 18 βαθμοὶ καὶ ἡ ὑγρασία του 64, κατὰ τῆς ἡμέρας τῶν ἐρευνῶν τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1969.

Διαστάσεις : Τὸ κατ' εὐθείαν γραμμὴ μῆκος τοῦ σπηλαιίου εἶναι 46 μ. Τὸ μεγαλύτερο πλάτος του 15 μ. καὶ ἡ ὑψηλότερη ὄροφός του 7 μ. Τὸ σπήλαιο καταλαμβάνει ἔκτασι 425 τ.μ.

Ἐνα τμήμα τοίχου ἀπὸ τὰ ὠραιότερα τοῦ σπηλαιίου.

Φωτ. Ἰωάννου Ἰωάννου

Ἀρχαιολογία : Στὴν ἐπιφάνεια τοῦ δαπέδου τοῦ σπηλαιίου δὲν παρατηρήθηκαν βίχνη ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων, ὧν προϊστορικῶν ἐργαλείων ἢ, θραυσμάτων κεραμεικῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν διάρκειά τῆς πορείας ἀπὸ τὸ χωριὸν πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαιίου ἢ κ. Ν. Ἰωάννου βρέθηκε μικρὸ θραῦσμα νεολιθικοῦ ἐργαλείου ἀπὸ ὀφιδιανό. Οὐδὲν ἄλλο με ἀρχαιολογικὸ ἐνδιαφέρον παρατηρήθη ἀπὸ τὴν ομάδα.

Λογογραφία : Οἱ κάτοικοι τῆς Ἐρμακιάς θεωροῦν τὸ νερὸ τῆς ὕδα-

τουσυλλογής που αναφέραμε σαν «άγιασμα». Πηγαίνουν εκεί τον μήνα Μάιο (όσοι μπορούν ελόκληρο τον μήνα, οι άλλοι τουλάχιστον τρεις ημέρες του μηνός) και πλένουν το πρόσωπό τους με το «άγιασμα». Επίσης του αποδίδουν θεραπευτικές ιδιότητες και όταν αισθάνονται αδιαθεσία επισκέπτονται το σπήλαιο για να πλύνουν το πρόσωπό τους και να πιούν από το νερό της ύδατοςυλλογής. Επίσης συνηθίζουν να πηγαίνουν για τον σκοπό αυτό κάθε Μεγάλη Παρασκευή.

Τ ο υ ρ ι σ μ ό ς : Το σπήλαιο της Έρμακιάς Κοζάνης θεωρείται τοπικού τουριστικού ενδιαφέροντος, λόγω του μικρού μεγέθους αυτού. Ο σταλακτιτικός διάκοσμος του είναι αξιόλογος και σαν θέμα προσφέρεται για τουριστική αξιοποίηση.

Κρίνεται απαραίτητη η αξιοποίησής του για την βοήθεια στην οικονομία του τόπου, που σημειωτέον είναι από τις πιο φτωχές του νομού Κοζάνης. Οι δαπάνες για την τουριστική διευθέτηση του σπηλαίου είναι σχετικά μικρές για τους κάτωθι λόγους :

1) Η προσέλασις μέχρι την είσοδο του σπηλαίου είναι πραγματοποιήσιμη σήμερα με αυτοκίνητο έως 250 μ. από αυτήν, το έδαφος ομαλό και εύκολο για την διάνοιξη δρόμου.

2) Τα έργα έσωτερικής διευθέσεως είναι εύκολα για τον λόγο ότι έχουμε ύψηλές όροφές. Το δάπεδο, με ελάχιστες επιστρώσειςτσιμέντου και με το σκάλισμα σκαλοπατιών σε κατάλληλα σημεία του, θα μᾶς προσφέρει την δυνατότητα της δημιουργίας τουριστικών διαδρομών για τους επισκέπτες του σπηλαίου 100 μέτρων περίπου.

Τήν εκτέλεσιν των έργων της τουριστικής διευθέσεως του σπηλαίου είναι απαραίτητον να παρακολουθήση σπηλαιολόγος για την αποφυγή καταστροφών του διακόσμου του σπηλαίου. Και σημειώνεται ότι μιᾶ καταστροφῆ διακόσμου οὐ σπήλαιο είναι γεγονός που δὲν ἐπιδέχεται κανὸς εἶδος ἐπιδιόρθωσῆ.

Ο νομός Κοζάνης στερείται τουριστικού ρεύματος και η αξιοποίησις σπηλαίων ἔστω και τοπικού ενδιαφέροντος θα δημιουργήση τουριστικὴ κίνησῆ ἀπὸ τοὺς γύρω νομοὺς και κυρίως ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη. Οἱ οικονομικὲς συνέπειες μετὰ ἀπὸ τὴν τουριστικὴ κίνησῆ εἶναι εὐνόητες γὰ τὴν ἄνοδο τοῦ νομοῦ Κοζάνης, που ἔχει πολλὰ ἐνδιαφέροντα νὰ ἐπιδείξῆ στὸν σύγχρονον ἐπισκέπτη, ἐκδρομέα και τουρίστα.

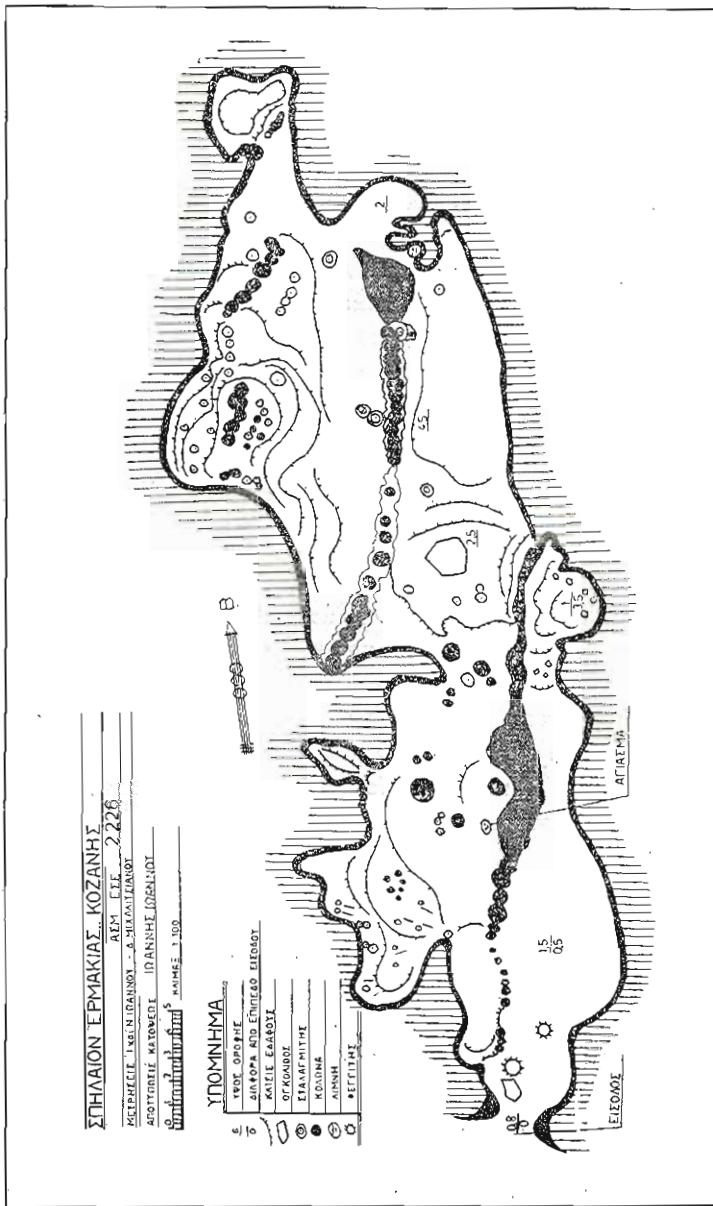
Βι ἐ λ ι ο γ ρ α φ ί α : Ἡ μόνη γνωτὴ δημοσίευσῆ γὰ τὸ σπήλαιο τοῦ χωριοῦ Έρμακιά Κοζάνης εἶναι στὴν ἐφημερίδα «Ἔθνος» τῆς 11ης Ἰουλίου 1963 τοῦ κ. Χρ. Παπαστεριάδη.

RESUME

Cave Ermakias at Kozani No 2226

By John Ioannou

The cave Ermakias is near to the village Ermakia, Kozani plain. It is 46 m. long, 15 m. large and the highest point of its roof is 7 m. The total surface of the cave amounts to 425 m². It shows particular importance from the folklore aspect and it is considered of local tourist interest.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ

Αι πρὸς δημοσίευσιν ἐργασίαι δέον ὅπως ἀποστέλλωνται εἰς διπλῶν.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
 Χ. Α. Ν. (Ὁμήρου 28) Τετάρτη 13] 1] 1971, ὥρα 8 μ.μ.
 Συμμετέχουν : Ἄννα Πετροχείλου — Χρ. Γιαννουλόπουλος
 Ν. Κούρσης — Ν. Τζάρτζανος — Ξ. Μπαμπούρας
ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Θεόφραστος - Τμήμα Γεωλογίας, Α.Π.Θ.